

DE WET IS GEESTELIJK

door

FLORENTIUS COSTERUS

FLORENTIUS COSTERUS

Florentius Costerus werd geboren in Wognum, als zoon van de predikant Jan Jansz. Zijn geboortjaar is niet precies bekend, maar het moet ongeveer 1630 geweest zijn. Hij studeerde theologie te Utrecht en heeft toen of later blijkbaar zijn naam veranderd in Costerus. In 1654 werd hij predikant in zijn geboorteplaats Wognum. Twee jaar later verwisselde hij deze plaats met Hoorn, waar hij op 23 oktober 1703 overleed. Hij was gehuwd met Antje Beets uit Hoorn.

“Costerus is het meest bekend geworden door zijn preken die verzameld werden in zijn hoofdwerk “De geestelike mensch in sijn begin, voort-gang en uyt-eynde, voor-gesteld in verscheijden Predicatie”, uitgegeven te Hoorn in 1687.

In tijdpreken stond hij stil bij de belangrijkste gebeurtenissen van zijn tijd. Rampen en voorspoed (ook uit het verleden) werden door hem gezien als oordelen en zegeningen van Gods hand. In zijn nagelaten preken toont Costerus een uitgesproken voetiaan te zijn.”

De Heilige Geest en Zijn werk nemen een ruime plaats in in de preken van Costerus. Het is de Geest Die de zondaar van dood levend maakt, Die door het Woord het geloof werkt in het hart. Het is de Geest der genade en der gebeden Die leert bidden, de Geest Die ons op Christus richt en aan Christus verbindt. Het is de Geest Die doet roepen om de komst van Christus en Die doet uitzien naar de heerlijkheid. Kortom, het is de Heilige Geest Die het alles uit Christus neemt.

Bron: Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel II, pg. 144.

De preek die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het tegenwoordige Nederlands uit zijn boek: “DE GEESTELIKE MENSCH in sijn BEGIN, VOORT-GANG EN UYT-EINDE”, eerste druk, uitgave 1687. Het is de eerste preek uit hoofdstuk VI: “De GEESTELIKE Mensch van het VLEES GEQUELT”, pg. 258-267.

-.-.-.-.-

DE WET IS GEESTELIJK

door

FLORENTIUS COSTERUS

"Want wij weten dat de wet geestelijk is, maar ik ben vleeselijk, verkocht onder de zonde".

Romeinen 7:14

Het ligt in de aard van de zondige mens om alles wat hij verkeerd doet te bedekken en zich te verontschuldigen. Van de Israëlieten werd eens gezegd dat zij de dingen die niet goed waren, tegen de Heere, hun God, hadden bemanteld, 2 Koningen 17:9. Op dezelfde manier als iemand zijn slordige kleren met een mantel of overjas bedekt, hadden zij hun verkeerde daden die niet gezien mochten worden, met een mooi voorwendsel bedekt. Als hij ervan overtuigd raakt dat er sprake is van een verkeerde daad die toch al bekend is en die dus niet ontkend kan worden, dan schuift hij de schuld daarvan op een ander en spreekt zichzelf vrij. Achab moest toegeven dat er iemand was die het volk Israël in beroering bracht, maar hij wilde in de verste verte daarvoor niet aangezien worden. De profeet Elia moest de schuld dragen. 'Zijt gij die beroerder van Israël?' vroeg Achab aan hem. Maar hij kreeg een goed antwoord: 'Ik heb Israël niet beroerd, maar gij en het huis van uw vader, daarmee, dat gij de geboden des Heeren verlaten hebt en de Baäls nagevolgd zijt,' 1 Koningen 18:17-18.

Het kan ook zijn dat iemand ervan overtuigd wordt dat hij zelf heeft gezondigd, maar dat hij de oorzaak daarvan niet in zichzelf zoekt, maar in een ander. Dan verontschuldigt hij zich door te zeggen dat een ander hem in verleiding heeft gebracht. Zo kwam de zondige natuur van Adam en Eva direct al openbaar, want toen de Heere aan Adam vroeg: 'Hebt gij van die boom gegeten, waarvan Ik u gebod dat gij daarvan niet eten zou?' waren de eerste woorden van Adam: 'De vrouw, die Gij bij mij gegeven hebt, die heeft mij van die boom gegeven, en ik heb gegeten.' Toen de vrouw aangesproken werd, legde zij de schuld bij de slang: 'De slang heeft mij bedrogen, en ik heb gegeten' (Genesis 3:11-13).

Deze aard hebben de kinderen van Adam nog steeds. Ja, vóór de door en door zondige mens zichzelf de schuld geeft, zou hij liever God en Zijn wet willen beschuldigen, en doen alsof de Heere zo streng en hard is (vergelijk Mattheüs 25:24). Dan denkt men dat Hij te veel van de mens eist en hem te streng behandelt. De Joden mompelen dan: 'Gebod op gebod, gebod op gebod, regel op regel, regel op regel, hier een weinig, daar een weinig,' Jesaja 28:10. Dat verweet de Heere Jezus hun. Het was een last voor hen. 'Zie, wat een vermoedheid!' zeiden ze, Maleachi 1:13. Hier komt nog bij dat de goddeloze mens durft te denken dat de Heere door Zijn wetgeving, Zijn geboden en verboden hem als het ware heeft opgestookt en hem heeft leren zondigen. Zo legt hij de schuld op de Heere en Zijn wet. Er is werkelijk geen gedachte, hoe verkeerd en kwaadaardig ook, die het goddeloze hart niet kan bedenken!

Maar een mens die door Gods Geest verlicht wordt, in zijn hart wordt geraakt en een nieuwe mens wordt, denkt heel anders over deze dingen. Hij erkent zijn schuld, en zoekt de oorzaak daarvan niet buiten maar in zichzelf. Hij stemt met God en Zijn wet in, en geeft zichzelf de schuld. Zo komt de apostel Paulus in onze tekst naar voren, want hij verklaart dat de wet geestelijk is, en hijzelf vleeselijk, verkocht onder de zonde.

De apostel is bezig aan te tonen dat de wet geen oorzaak is van de zonde. Als de zonde door het gebod ontwaakt en levend wordt, komt dat niet uit de wet zelf voort. Het komt door het toegeven aan de verdorvenheid van de mens, die genegen is tot datgene wat hem verboden wordt en zo graag wil wat hem geweigerd wordt. Paulus heeft tot lof van de wet met duidelijke woorden in vers 12 van ons hoofdstuk gezegd: 'Alzo is dan de wet heilig, en het gebod is heilig, en rechtvaardig, en goed.' Enkele verzen hiervoor had hij gezegd dat de zonde zonder de wet dood is, maar ook dat de zonde in hem alle begeerlijkheid heeft gewerkt, omdat ze een oorzaak, een uitgangspunt vindt in het gebod. Dus toen het gebod gekomen is, is de zonde weer levend geworden. Daarom werpt hij zichzelf in vers 13 tegen: 'Is dan het goede mij de dood geworden?' Hij beantwoordt die vraag met: 'Dat zij verre', en voegt er een verklaring aan toe dat door Gods wet, die hij nu beter verstaat, de boosaardigheid van de zonde en de

grote verdorvenheid van zijn hart des te meer was gebleken. Hij zag en voelde nu pas wie hij was en wat een diepe wortel van verdorvenheid er in hem schuilging. Dat bewijst hij verder vanuit het karakter van de wet. De wet is geestelijk, en daarom ligt de schuld niet in de wet, maar in de mens. Ja, zegt de apostel, ik ervaar dat in mijzelf, dat moet ik erkennen. 'Want wij weten, dat de wet geestelijk is, maar ik ben vleeselijk, verkocht onder de zonde.' Daarom ligt het niet aan de wet, maar aan mij!

In vorige preken hebben we van Paulus gezegd dat hij in zijn vlees gekruisigd was, en door de kracht van Christus zó was veranderd dat hij nu pas leefde en op een goede manier geestelijk was geworden. Maar nu komen we diezelfde Paulus tegen als iemand die wel geestelijk geworden was, maar zó dat hij door het vlees werd gekweld. Hij maakt een vergelijking tussen de wet en zichzelf en laat zien dat er een groot onderscheid is, ja een strijd tussen beide.

Daarom laten we twee zaken in aanmerking komen:

1. Wat de apostel van de wet getuigt: ze is geestelijk.
2. Wat hij van zichzelf getuigt: hij is vleeselijk, verkocht onder de zonde.

In deze preek wordt alleen het eerste punt behandeld, namelijk dat de wet geestelijk is, wat we ook weten.

a. De apostel spreekt over de wet. Het woord 'wet' wordt op veel verschillende manieren in Gods Woord gebruikt. Soms houdt het de gehele zaligmakende leer in, zoals deze in het Oude en Nieuwe Testament is geopenbaard. In die zin wordt zelfs het Evangelie eronder begrepen. Zo wordt er in Psalm 19:8 over gesproken: 'De wet des HEEREN is volmaakt, bekerende de ziel; de getuigenis des HEEREN is gewis, de eenvoudigen wijsheid gevende.' In deze zin wordt er meestal ook in Psalm 119 over gesproken. Zo wordt ook het Evangelie een wet genoemd, de wet des geloofs, Romeinen 3:27.

Soms wordt de zaligmakende leer bedoeld, zoals deze vóór de komst van Christus is geopenbaard, overgeleverd en bediend, met daarin de zedelijke wet van de Tien Geboden, de ceremoniële wet en de burgerlijke wet, en eveneens het Evangelie van de belofte. Zie Johannes 10:34 waar de Heere Jezus tegen de Joden zegt: 'Is er niet geschreven in uw wet: Ik heb gezegd, gij zijt goden?' Deze uitspraak wordt in één van de Psalmen gevonden, namelijk Psalm 82:6. Toch zegt Christus: 'In uw wet', waaruit blijkt dat al die Oudtestamentische geschriften vallen onder de overkoepelende naam van 'wet'.

Dikwijls worden alleen de vijf boeken van Mozes 'wet' genoemd; deze zijn dan onderscheiden van de Profeten en de andere Heilige Geschriften. Deze indeling volgde ook de Heere Jezus in Lukas 24:44, waar staat: 'Wat van Mij geschreven is in de Wet van Mozes, en de Profeten, en Psalmen'.

Het meest echter wordt met de wet alleen de zedelijke wet bedoeld, met beloften en bedreigingen die verspreid in de hele Schrift te vinden zijn, en kort samengevat zijn in de Tien Geboden; zie Lukas 10:26, Romeinen 13:8-10, Jakobus 2:10-11, en andere plaatsen. Van deze zedelijke wet, die tegenover het Evangelie wordt gesteld, spreekt de apostel. Hij handelt immers van de wet waarin volgens vers 7 van ons hoofdstuk geboden wordt: 'Gij zult niet begeren'.

b. Van deze wet zegt de apostel nu dat zij geestelijk is. Daarom komt nu de vraag aan de orde waarom en in welke zin de wet geestelijk wordt genoemd.

De kerkvader Origenes was van gevoelen dat de wet geestelijk genoemd wordt, omdat ze niet in een letterlijke maar zinnebeeldige zin moet worden begrepen. Maar het is bekend dat deze leraar van de kerk, die in sommige opzichten uitblonk, veel te veel aan beeldspraak vasthield, en daarom vele malen de betekenis van de Heilige Schrift niet goed getroffen heeft. De wet weet immers niet van een zinnebeeldige manier van spreken. De geboden van de wet spreken

altijd in dezelfde letterlijke betekenis tot ons. Als de Heere Christus de betekenis en bedoeling van de wet uitlegt, zegt Hij dat het hierop aankomt: 'Gij zult liefhebben de Heere, uw God, met geheel uw hart, en met geheel uw ziel, en met geheel uw verstand.' En: 'Gij zult uw naasten liefhebben als uzelf', Mattheüs 22:37 en 39. Dat is geen taal in beeldspraak, maar eenvoudig en duidelijk.

De wet wordt ook niet geestelijk genoemd, omdat ze de Geest meedeelt. Nee, dat is een eigenschap van het Evangelie. De wet eist wel, maar geeft niet. Zij geeft geen Geest, en geen krachten om aan haar eis te voldoen. Maar het Evangelie belooft en geeft. Dat betekent dat de Heere in het Evangelie belooft dat Hij Zijn bondgenoten de Geest zal geven. Volgens het Evangelie doet Hij dat ook. Hij belooft dat Hij Zijn wet in hun binnenste zal geven, en in hun harten zal schrijven, Jeremia 31:33. Hier weet de wet echter niet van; die laat de mens zoals hij is. In deze zin wordt van de wet gezegd dat ze een letter is die doodt, terwijl het Evangelie over de Geest spreekt, Die levend maakt, 2 Korinthe 3:6.

Waarom wordt de wet *dán* geestelijk genoemd? In de eerste plaats om haar goddelijkheid uit te drukken. Ze is niet uitgedacht door of opgekomen uit het verstand van mensen, maar ze is van God afkomstig, Die een Geest is. Hij is de enige Wetgever, Jakobus 4:12. Ze wordt ook geestelijk genoemd om aan te geven dat ze zuiver en volmaakt is. Er is niets vleeselijks, niets zondigs in vermengd; de wet is zuiver, zoals Psalm 19:9 zegt: 'Het gebod des Heeren is zuiver'. Ten slotte wordt de wet geestelijk genoemd, omdat ze een wet is die niet alleen voor de uitwendige mens en zijn daden is bedoeld, maar ook voor de geest, voor het innerlijk en alles wat daarin kan omgaan. Dit is wel de eigenlijke en belangrijkste reden. De menselijke wetten gaan niet verder dan de buitenkant; niemand dan alleen God heeft het recht om zeggenschap te hebben over het innerlijk van de mens. Als alles gedaan wordt wat in de wetten van de mensen worden geëist, en als alles wordt nagelaten wat daarin verboden is, dan is aan die wetten voldaan. Of de burgers dat intussen doen met een hart dat daarmee al of niet instemt, vanuit betrokkenheid met de wet of vanwege de angst ervoor, dat is iets waarmee de wet en de wetgever zich niet bemoeien. Als iemand in zijn hart kwade bedoelingen heeft of slechte plannen in zijn hart beraamt, dan bestraffen de menselijke wetten dit niet, behalve wanneer de desbetreffende persoon dit door de feiten laat zien of een mondelinge verklaring aflegt. Die wetten kunnen dat ook niet, want ze weten er niet van. Over verborgen zaken oordeelt men niet op een rechtszitting. In dit opzicht is het waar dat gedachten tolvrij zijn; er bestaan geen wetten tegen en evenmin kan een straf worden opgelegd. Maar de wet van de Heere gaat door tot de geest van de mens die in hem is. Zij is een wet die zeggenschap heeft over directe gemoedsaandoeningen en over de diepste gedachten. Ze verbiedt niet alleen de zondige daden, maar ook de verkeerde gedachten, hartstochten en begeerten van het hart. Ze is niet tevreden met een uitwendige, maar eist vooral een inwendige gehoorzaamheid. Het is haar niet genoeg dat het goede gedaan wordt, maar ze wil dat het ook gedaan wordt vanuit een goed hart en een gewillige ziel. Ze eist het gehele hart, de gehele ziel en het gehele verstand, Mattheüs 22:37.

Welnu, dit is niet alleen zo, maar de apostel voegt eraan toe: 'Want wij weten'. Het is het dus een zaak die ons bekend is. Wij die de wet verstaan, weten dat het zo is. Er waren er in vroegere tijden wel die het niet wisten. De Farizeeën en schriftgeleerden wisten het niet; zij meenden dat ze aan de wet voldaan hadden als ze deden wat de letter van de wet eiste. De farizeese jongeman was direct klaar met zijn antwoord toen hij van Jezus hoorde dat hij niet mocht doden, geen overspel mocht doen, en niet mocht stelen, en zo meer. 'Al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jonkheid af; wat ontbreekt mij nog?' Maar ondertussen wist hij niet wat het was zijn God lief te hebben en om Gods wil zijn naaste lief te hebben. Toen Christus hem vroeg al het zijne te verkopen en de opbrengst aan de armen te geven, ging hij bedroefd heen, Mattheüs 19:18-22. Hij was een van degenen die niet wisten dat de wet geestelijk was. Ja,

Paulus – ook al een Farizeeër – was zó verblind dat hij het niet zag. ‘Want ook had ik niet geweten dat de begeerlijkheid zonde is, indien de wet niet zei: Gij zult niet begeren’, vers 7 van ons hoofdstuk. Hij wist wel dat het gebod luidde: ‘Gij zult niet begeren’, maar hij wist niet dat de betekenis daarvan ook inhield dat zelfs de eerste opkomende verkeerde gemoedsbeweging en begeerte zonde zijn. Maar nu wist hij het zoveel te beter; en de Romeinen die van God geleerd waren, wisten het ook: ‘Ik spreek tot hen, die de wet verstaan’, vers 1. De apostel kon met waarheid zeggen: ‘Wij weten’.

Rechtsgeleerden weten wel dat er naar de geest van de wet rechtgesproken moet worden; zij weten dus dat de wet geestelijk verstaan moet worden. Zo spreekt Paulus hier, die van de Heere Zelf onderwijs ontvangen heeft, en zo spreekt ook de Meester, de Heere Christus. Niemand kan de wet beter voor ons verklaren dan Hij, Die met de Vader en de Heilige Geest de Wetgever is. Hij spreekt hier uitvoerig over in Mattheüs 5. De Farizeeën en schriftgeleerden meenden dat ze zich aan de inhoud van het zesde gebod hielden als ze het bloed van een ander niet vergoten en hem niet van het leven beroofden. Maar de Heere Christus leert dat hij die zich schuldig maakt aan onrechtmatige woede, aan een bitse omgang met anderen, aan vuile scheldwoorden, óók tegen dat gebod zondigt en dus door de wet veroordeeld wordt, Mattheüs 5:22. Zij hadden zich laten wijsmaken dat ze aan het zevende gebod voldaan hadden als ze niet daadwerkelijk overspel deden. De Heere Christus leert daarentegen dat zelfs de onterechte begeerte overspel is, vers 28. Zo spreekt Hij ook over de andere geboden. Zie hier de geestelijkheid van de wet, zowel uit de mond van Paulus als van de Heere Christus.

Ik wil er nog wat meer over zeggen om de geheel verkeerde opvatting te laten zien van hen die alleen naar de buitenkant van de wet kijken. Er zijn veel mensen die menen heel goed naar de wet te leven als ze geen beelden dienen, niet vloeken of zweren, de zondag eren, en geen werkelijke moordenaars, hoereerders, dieven of dergelijke zijn. Paulus meende in zijn verblindings dat hij onberispelijk was voor wat de rechtvaardigheid betreft die in de wet is, Filippensen 3:6. Het gevolg is een grote zorgeloosheid, zodat men op vleeselijke wijze gerustgesteld is. Daardoor zijn ze met hun situatie helemaal vergenoegd en zeer tevreden, terwijl ze toch diep schuldig zijn. Ze vleien zich met de gedachte dat ze rijk en verrijkt zijn geworden, en geen gebrek hebben aan enig ding, terwijl ze niet weten dat ze ellendig zijn, jammerlijk, arm, blind en naakt, vgl. Openbaring 3:17. Ja, hieruit komt een geestelijke hoogmoed voort; ze verheffen zichzelf en zien op anderen neer. Waardoor kwam het dat de Farizeeër zichzelf zo groot maakte en de tollenaar zo klein? Nergens anders dan hierdoor dat hij alleen naar de buitenkant van de wet keek, naar rovers, naar onrechtvaardige en overspelige mensen; en ook naar het vasten en het geven van tienden. Als hij zichzelf onderzocht, was hij volgens zijn eigen mening veel beter dan anderen, Lukas 18:11-12. Vandaag de dag zijn er nog sommige mensen die van mening zijn dat zij en anderen tot een volmaakte onderhouding van de wet kunnen komen. Dat spruit voort uit dezelfde oorzaak, namelijk dat ze de geestelijkheid van de wet niet begrijpen. Als ze zouden bedenken dat de wet het hele verstand en het hele hart opeist, en dat daarom de minste afwijking zonde is en de geringste opwellende begeerte tot zondigen tegen de zuiverheid van de wet indruist, zouden ze zich dan niet schamen om van volmaaktheid te dromen? Zouden ze zich dan niet veel beter op de borst kunnen slaan en uitroepen: ‘O God, wees mij zondaar genadig?’ (Lukas 18:13).

Ja, dit is de reden waarom Gods kinderen zulke kleine gedachten van zichzelf hebben, en alle gedachten van eigengerechtigheid van zich afschudden. Want als ze naar de geestelijkheid van de wet zien en merken hoeveel ze daarin tekortschieten, zijn ze voor zichzelf er volledig van overtuigd dat ze aan de eis van de wet niet kunnen voldoen. Daardoor zegt Job: ‘Waarlijk, ik weet dat het zo is, want hoe zou de mens rechtvaardig zijn bij God? Zo Hij lust heeft om met hem te twisten, niet één uit duizend zal hij Hem beantwoorden,’ Job 9:2-3. Dat doet David

uitroepen: 'Ga niet in het gericht met Uw knecht; want niemand die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn', Psalm 143:2.

Toepassing

Wat ons betreft moeten wij weten en voor waar houden dat de wet geestelijk is. Daarom moeten we acht slaan op de volgende zaken.

1. We moeten ons niet alleen wachten voor openbare zonden die in het oog lopen, maar ook voor zonden van het hart, die in ons binnenste schuilen, zoals nijd, inwendige haat, heimelijke wraakzucht, hoogmoed en dergelijke zonden in ons innerlijk. We moeten niet denken dat we al heel spoedig vrij zijn van hoogmoed als we niet trots zijn op onze kleding of op andere dingen. De hoogmoed zit in ons hart en heeft duizenden voorwerpen waarop ze zich kan richten. Ja, ze kan op een wonderlijke manier de baas spelen in een mens zonder dat hij wil toegeven of geloven dat hij hieraan schuldig is. Zo is het ook met andere zonden. Omdat de wet geestelijk is en voor onze geest tot een wet strekt, moeten wij nauwlettend acht slaan op ons hart om dat zuiver te houden. Toen David zich in deze wet spiegelde, zag hij daarin zoveel dat hij zich direct tegen de verborgen dwalingen keerde, Psalm 19:13. Hij was dus heel anders dan de Farizeeën en schriftgeleerden, die heel druk bezig waren met het reinigen van de buitenkant van beker en schotel, terwijl intussen het binnenste daarvan niet deugde, vgl. Mattheüs 23:25. De les van Paulus is onszelf te reinigen van alle besmetting, niet alleen van het vlees maar ook van de geest, 2 Korinthe 7:1.

2. We mogen niet tevreden zijn met uiterlijke gehoorzaamheid en uiterlijke godsdienst, maar de Heere in de eerste plaats met het hart en de geest dienen. Het eerste kan ook een huichelaar doen; die nadert tot de Heere met zijn mond en eert Hem met de lippen, maar zijn hart blijft ver van Hem, vgl. Jesaja 29:13. De geest van de mens vormt de ziel voor zijn godsdienst; die wil de Heere ook hebben, zoals Spreuken 23:26 aangeeft: 'Mijn zoon! geef Mij uw hart'. Paulus diende God in zijn geest, Romeinen 1:9. Als we bidden, moet niet alleen de mond bidden, maar vooral de geest, zo zegt Johannes 4:24: 'God is een Geest, en die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid.' Als we iemand een gift geven, moet niet alleen de hand maar ook het hart geven. Er moet een bereidheid van het gemoed zijn, vgl. 2 Korinthe 8:12, want God heeft een blijmoedige gever lief, vgl. 2 Korinthe 9:7.

3. We mogen niet tevreden zijn met een burgerlijk fatsoen en gevoel voor rechtvaardigheid, waarbij we ieder het zijne geven en verder gematigd, bescheiden, vriendelijk en behulpzaam zijn. Deze dingen kunnen ook het kenmerk van een heiden zijn, zoals een Socrates, Cato of Plato. Het is waar, het zijn deugden die tot het terrein van de wet behoren en die ook in ons horen te zijn, maar zij maken toch alleen de bast en de schors uit van de boom der wet. We moeten nog wat méér hebben om te komen tot de kern en de geest van de wet. Wat is dat? Dat is een hart dat God kent, een hart dat God vreest, dat God bemint, dat op God vertrouwt, dat op God hoopt, en dat zich aan God onderwerpt. We moeten Hem dienen met een volkomen hart en met een gewillige ziel, vgl. 1 Kronieken 28:9. We moeten ons niet inbeelden dat alles in orde is als we geen heidense afgoden of rooms bijgeloof hebben. Er mag geen enkel scep-sel zijn waaraan we onze ziel overgeven en waarmee we afgoderij bedrijven; daar moeten we acht op geven! We mogen ook onze buik niet tot onze god maken, vgl. Filippensen 3:19. En laten we toch niet op het goud onze hoop stellen of tot het fijne goud zeggen dat het ons vertrouwen is, vgl. Job 31:24. Het moet ons niet genoeg zijn dat we op de dag van de Heere rusten van ons werk en de openbare godsdienstoefeningen bijwonen, maar we moeten trachten tot de zaak zelf te komen, namelijk te rusten van onze zonden. Met enkele andere woorden gezegd: we moeten ons hart niet richten op vodden en lorren, die erbij hangen, en die mensen zonder de Geest met ons gemeen hebben, maar op de wezenlijke christelijke deugden die in overeenstemming zijn met het beeld van God. Als we het tiende deel van de opbrengst van munt, dille en komijn betalen zoals we behoren te doen, dan mogen we het zwaarste van de

wet, het oordeel, de barmhartigheid en het geloof niet nalaten, vgl. Mattheüs 23:23-24. Want wij moeten weten dat 'het einde van het gebod is liefde uit een rein hart, en uit een goed geweten, en uit een ongeveinsd geloof', 1 Timotheüs 1:5.

4. Als we onze gebreken gevoelen, moeten we niet alleen aandacht geven aan de gebreken die bij anderen bekend zijn, waarmee we onszelf te schande hebben gemaakt en anderen aanstoot hebben gegeven. Maar dan moeten we vooral letten op de inwendige gebreken van onze geest, op de misvormingen van ons hart, op de verkeerde gemoedsbewegingen die in ons binnenste oprijzen. De wet oordeelt immers ook daarover, omdat ze geestelijk is. Paulus klaagt in ons hoofdstuk niet over enkele grove en ergerlijke vergrijpen, maar over de wangestalte van zijn hart, en dat hij daarmee van binnen zoveel te stellen had. Als hij het goede wilde doen, hing het kwade hem aan, vers 21-22. De andere wet die hij in zijn leden zag, streed tegen de wet van zijn gemoed en nam hem gevangen onder de wet van de zonde, vers 23.

Om nu de geestelijkheid van de wet des te beter te zien en te weten, moeten we ons richten op de volgende twee zaken.

1. We mogen geen andere uitlegger van de wet gebruiken dan de Heilige Schrift. De Joodse wetgeleerden legden de wet uit, maar ze deden dat zó verkeerd en met zulke grove en valse verklaringen dat de Heere Jezus er welbewust Zijn werk van maakte om die te weerleggen en de mensen die Hem hoorden tot een beter begrip te brengen, zie Mattheüs 5. Sommigen staan direct klaar om te zeggen: Zij die dát doen, zondigen; en die zus doen, zondigen ook. Maar ondertussen zijn dit alleen maar uitspraken zonder bewijs. De Wetgever moet ons dat zeggen. Hij zegt het ons al kort en bondig in de wet zelf en verklaart het breder voor ons in andere delen van de Heilige Schrift. Willen wij bijvoorbeeld weten wat tot het gebod behoort waarbij ons bevolen wordt niet te doden? De apostel Johannes zal het ons zeggen in 1 Johannes 3:15: 'Een ieder die zijn broeder haat, is een doodslager.' Daar zien we direct al dat de doodslag niet alleen met het storten van bloed gepaard gaat, maar ook met een inwendige haat in het hart. Hieruit blijkt ons de geestelijkheid van dit gebod. Als we het eerste en tweede gebod van de Tien Geboden vernemen, horen we dat daar gesproken wordt over afgoderij en beelden-dienst, maar als we andere delen van Gods Woord doorbladeren, zullen we bemerken dat onder afgoderij en beeldendienst ook weerspanningheid en eigenwillige godsdienst vallen, die ook verboden worden. Iemand die niet de wil van God maar zijn eigen zin doet, maakt daar-door zijn eigen mening tot een god, die hij dient, en zijn eigen gedachten tot een beeld dat hij eer bewijst of waarmee hij zogenaamd God wil vereren. Want toen Saul bij het verslaan van de Amalekieten niet het bevel van God maar zijn eigen inzicht had gevolgd, werd hem aangezegd dat zijn zonde een zonde van toverij, afgoderij en beeldendienst was, vgl. 1 Samuël 15:23. Hij had zich immers vrijgepleit en de beste runderen en schapen tot zich genomen, terwijl hij ze alle had moeten doden. Daarom moeten wij alles wat op onze weg komt, geboden en verboden, beoordelen naar de inhoud van de wet, want het Evangelie kent geen geboden. Op deze wijze zullen we tot de rechte zin en inhoud van de wet kunnen komen. 'De opening van Uw woorden geeft licht, de onverstandigen verstandig makende', Psalm 119:130.

2. We moeten vragen of de Heilige Geest onze Leermeester wil zijn. Lees de wet, lees de andere Heilige Schriften, en vergelijk ze met elkaar. Maar u zult dan geen goed denkbeeld hebben van de geestelijkheid van de wet, behalve wanneer de Heilige Geest u de ogen opent en dat laat zien. Wie de Heilige Geest tot zijn Leermeester heeft, ziet in de wet wat hij tevoren niet zag. Dingen waar hij vroeger veel werk van maakte, ja waarin hij de kracht van de godzaligheid veronderstelde, ziet hij nu alleen maar als verzinsels van mensen, of althans als zaken van weinig belang. Van dingen die hij vroeger niet voor zonde hield en waaraan hij niet tilde, ziet hij nu duidelijk dat ze tegen de zuivere en volmaakte liefde van God ingaan en daarom zonde zijn. Hoe meer de stralen van de zon in een huis schijnen, hoe meer men het stof en het gedwarrel van kleine stofdeeltjes ziet, die men eerst niet zag. Hoe meer de Zon der gerechtig-

heid, Jezus, door Zijn Geest de ziel bestraalt en verlicht, hoe duidelijker zij de zuiverheid van de wet ziet, en de vuilheid van alles wat daartegen strijdt. De wet was even geestelijk vóór Paulus' bekering als daarna, maar dat hij nu zag wat hij tevoren niet zag, kwam nergens anders door dan door het feit dat hij nu een andere Leermeester had. In plaats van een Gamaliël of een andere farizeese rabbi had hij nu de Heilige Geest, Die hem beter onderwijs gaf. Hij diende nu God 'in nieuwheid des geestes, en niet in de oudheid der letter', Romeinen 7:6. Daarom was zijn gebed voor de Kolossensen dat ze vervuld mochten worden 'met de kennis van Zijn wil, in alle wijsheid – let goed op! – en geestelijk verstand, Kolossensen 1:9.

Hier passen ons de gebeden van David in Psalm 119: 'Open mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet', vers 18; 'Geef mij de weg van Uw bevelen te verstaan, opdat ik Uw wonderen betrachte', vers 27; ook vers 34: 'Geef mij het verstand, en ik zal Uw wet houden'; en ten slotte vers 66: 'Leer mij een goede zin en wetenschap'.

Zo zal de wet voor ons een zuivere spiegel worden van onze ellende, en een volmaakte regel, volgens welke de Heere ons heiligt.

AMEN